

TORONTÁI

ELŐFIZETESI ÁRAK:

Egyes évre	120 dinár
Félévre	60 dinár
Hegyedévre	30 dinár
Egy hóra	10 dinár
Egyes példák ára fél dinár	

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP

Felolós szerkesztő: Dr. MARA JENŐ

SZERKESZTŐSEG ÉS KIADÓHIVATAL

Obilježica (Zápolya) utca 1. Telefonszám 21

MEGJELENIK MINDENNAI, HETFO ÉS ONNEPEK UTÁNI NAPOK KIVÉTELEVEL

Veliki Bescakerek, 1921.

L. évfolyam, 270. szám.

Szerda, december 7.

Törvényjavaslat a földmunkások biztosításáról.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, dec. 5.

Tegnap délután fejezte be a törvényelőkészítő bizottság a szociálpolitikai miniszter által elkészített törvény tárgyalását, amely a munkásbiztosításról szól. A háboru után beállott helyzetre való tekintettel az országos pártok kivétel nélkül egyhangulag kijelentették, hogy ezen szociális törvényjavaslatot fel kell karolni és a megvitatás alkalmával egyes pártok javaslatára azt ki is bővítették olyképp, hogy a földmunkásokat is biztosítani kell, betegség és baleset esetére. Megvitatása után ezt a törvényjavaslatot a bizottság elfogadta. A törvény előkészítő bizottság most a nyolcórás munkaidőről szóló törvényjavaslatot tárgyalja.

Királyi kitüntetések.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, dec. 5.

A kormány lemondása előtt Alexander király öfelsége egy ukázt írt alá, amellyel a kormány tagjait és a szkupstina elnökségét külön-külön a Fehérsas-rend osztályával tüntette ki.

A román lapok cáfolják a magyar-román personal unió tervét.

Bukarest, dec. 5.

A román lapok ismét azokkal a régebben felbukkant többször és többször megcáfolt híresztelésekkel foglalkoznak, melyek arról szólnak, hogy Románia és Magyarország között a közel jövőben personal unió fog létesülni. A lapok ezt koholmánynak mondják s kijelentik, hogy Románia ellenségei a nagy- és kisentente bizalmatlanságát akarják felkelteni a románok politikájával szemben.

Az osztrai nagy bányászsztrájk.

Prága, dec. 5.

A kommunista sajtóiroda jelenti, hogy az osztrai kerületben ötven-ezer munkás sztrájkol és az általános sztrájk kikiáltását követeli. Szombaton az összes bányákat katonaság és csendőrség szállta meg.

Az új kormány megalakulása előtt.

Pasity tanácskozásai a pártok vezetőivel.

— A „Torontái” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, dec. 5.

Pasity miniszterelnök mintán elfogadta a megbízatást az új kormány megalakítására, azonnal megkezdte a tanácskozásokat a parlamentáris pártok vezetőivel, különösen pedig az ellenzéki csoportok vezetőivel.

A tanácskozások folyamán Pasity különböző véleményeket hallgatott meg a politikai és parlamentáris helyzetre nézve, de ahogy hírlik, legtöbb nyilatkozat a koalíció megtartására esett.

Pasity tegnap levélben hívta meg találkozásra Lázity Voját, a földműves-párt elnökét, d. u. 4 órára pedig dr. Hraznicát, a muzulmán-klub egyik vezérét, majd a szlovén agrár-pártból Pucelj földművelésügyi minisztert. Végül este 7 órára Protity Sztójánt kérte magához. Azonkívül Pasity meghagyásából dr. Korosec klerikális képviselőt telefonice hívták meg Ljubljanából Beogradba, hogy tőle, mint a klerikális-párt vezérétől is, megtudja a párt mai politikai elhelyezkedését.

Lázity képviselő, miután megjelent Pasitynál, közölte a miniszterelnökkel, hogy most az a fontos, hogy a kormány mielőbb megalakuljon és így a parlament is elvégezhesse a reá váró feladatokat.

Pasity kifejtette, hogy ez az ő véleménye is és éppen ezen okok miatt hívta meg a pártvezéreket, hogy az ő véleményeiket is meghallgassa a helyzetre nézve.

Pasity ez alkalommal kiemelte,

hogy a királytól nyert megbízatása alapján, olyan kormányt óhajt megalapítani, amellyel a szkupstinában a következő munkát végeztetné keresztül: Az 1922. évi budgétörvényt, az állami számvéviszéki, államtanács és végül a választói törvényt.

Ezek után pedig amennyiben a pártok megegyeznek a további programra nézve, ez esetben Pasity a koalíció további megmaradásába föltétlen beleegyezne. Ezen esetben pedig a kormány a fent elsorolt törvények meghozatala után, lemondana és új képviselőválasztások lennének kiírva.

Lázity a miniszterelnök ama kérdésére, hogy a földműves-párt nem óhajt-e belépni az új kormányba, kijelentette, hogy erre előbb nem adhat választ, mielőtt a klubja elé nem terjeszti Pasity feltételeit.

Pasitynak ezután találkozója volt dr. Hraznica és Kurbegovity muzulmán képviselőkkel is.

A jövő kormány programját Pasity velük is közölte. A muzulmánok a kormányba való belépésre vonatkozólag ugyancsak pártjuk döntését várják.

Pucelj földművelési miniszter, mint a szlovén agrár-klub egyik tagja kifejtette Pasity előtt, hogy a nemzetgyűlésről szóló törvény meghozatalát ugyanazon koalíció kell, hogy keresztülvigye, mint a mely meghozta a júliusi alkotmányt is. Pucelj még azt is mondotta, hogy közölni fogja a pártjával az ujonnan megalakítandó kormány programját.

Pasity este 7 órakor találkozott Protityval. A tanácskozás közel 2 óráig tartott, melynek részletei azonban még idáig ismeretlenek.

A beogradi háztulajdonosok az új lakástörvény ellen.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, dec. 5.

A beogradi háztulajdonosok tegnap tiltakozó gyűlést tartottak, az új lakástörvény ellen, amely szerint a mostani lakásrendelet korlátozó rendelkezései meghosszabbították a következő évekre is.

A háztulajdonosok memorandummal keresték fel a kormányt, kérve, hogy az utolsó pillanatban vonja vissza a törvényelőkészítő bizottság előtt lévő javaslatot és engedje meg, hogy szabad alku tárgyává legyen a lakás és egyéb helyiségek kibérlése. Mäskülönben éles összetűzések várhatók a bérlők és háztulajdonosok között, mert az utóbbiak nem tudva eleget tenni majd kötelezettségeiknek, kénytelenek lesznek házaikat potom áron eladni.

A soproni népszavazás.

A „Torontái” tudósítójának távirata

Páris, dec. 5.

A „Nouvelle” írja: a soproni népszavazás bizonyára kedvező lesz Magyarországra nézve, mert a kommunisták izgatásai, az osztrák hatóságok okvetetlenkedései és a wieni korona óriási értékesítése nagyban fokozták a nyugatmagyarországi lakosság osztrákellenes hangulatát.

Wien, dec. 5.

A Temps közli, hogy a Wienbe menekült magyar kommunisták elárasztották Nyugatmagyarországot és erősen izgatnak Ausztria érdekében. A lakosságban azonban a legutóbbi wieni események iger rossz benyomást keltettek.

Budapest, dec. 5.

A soproni tábornoki bizottság falragazokon közli a népszavazás szándékát. A tábornoki bizottság vezetésével a központi bizottságban helyet foglal Ausztria és Magyarország egy-egy képviselője. A szavazás titkos. Ausztria szavazolapja tanácssárga, Magyarországé kék. A szavazolapok felbontását kizárólag entente tiszték végzik.

TÖZSDE

December 5

Beograd. (Zárlat.) Valuták:

Lei 52, Márka 32, Lira 46, Osztrák korona 1-70, 20 dináros arany papírban 20-45.

Devizák: London 274-85, Páris 303, Genf 1340, Prága 76, Berlin 31-75,

Wien 0-94, Bukarest 62, Budapest 10-50.

Zürich. (Nyitás.) Berlin 230, Newyork 522, Milano 2220, Prága 560, Zagreb 180, Bukarest—Varsó 0-14, Wien 0-15, bélyegzett 110.

Budapest. (Zárlat.) Napoleon 2850, Pont 3250, Dollár 780, frank 57, lengyel márka 20 és fél Márka 395, Lira 33, osztrák korona 13, Rubel 49 és fél, Lei 595, Szokol 8-67, Svájci frank 149-50, Dinár 1075.

A magyar kisgazda-párt ellenzékbe megy át.

Nagyatádi Szabó István harcias beszéde

A „Torontái” tudósítójának távirata

Budapest, dec. 5.

A Bethlen-kormány tagjainak eskütetele tegnap elmaradt. Az új kormány ma délelőtt tette le az esküt a kormányzó kezébe.

Nagyatádi Szabó István, a kisgazda-párt vezére Szigetváron egy választói gyűlésen beszédet mondott, melyben bejelentette, hogy nem tagja már a kormánynak.

— Elkedvetlenedtem — mondotta — mert a pártban olyanok is vannak, akik a pártot elakarják súlyosítani. Felhívom a figyelmet a régi kisgazdák ellen megindult akcióra, mely a Nemzeti Kaszinóból indult ki. Ezt a kisgazdák nem nézhetik tétlenül. Olyan közigazgatási reformot kell teremteni, mely eltörli a virilizmust. A választói jogot nem szabad megszükiteni, nem szabad beleegyezni a nemzetgyűlés életének akár egy perccel való megújításába sem. Itéljen a nemzet. Nyomatékosan figyelmeztetem a nagybirtokot, hogy ne kísérelje meg a földreform elgáncsolását.

Végül kijelentette Nagyatádi Szabó, hogy semmi szín alatt sem vonul vissza a politikai élettől, sőt erős elhatározása, hogy azonnal megkezdje a párt újjászervezését.

Véres családi dráma Budapesten.

A „Torontái” tudósítójának távirata

Budapest, dec. 5.

Vasárnap este az Aradi-utca 48. számú házban véres családi dráma játszódott le. Nagy Lajos rokkant kereskedő agyonlőtte Veres Gyula huszonegyéves gazdasági akadémiai hallgatót, mert feleségét Veres Gyulával együtt találta a lakásában. Nagy Lajos irtoztos hatagra lobbant, előrántotta revolverét és Veresre irányította. A golyó fején találta Verest, aki meghalt. A zivalkos férj önként jelentkezett a rendőrségen, ahol őrizetbe vették.

A gyilkos férj mindössze huszonegy éves és szeszkereskedéssel foglalkozik. Megrögzött morfinista. A rendőrségre is ittasan ment. Paraszkodott, hogy felesége udvarlói többször megverték.

Csendélet egy angol börtönben.

London, dec. 5.

A london-derrri börtönben elhelyezett sinfeinek nagyszabású mezekülési kísérletet tettek. Két rendőrt, akik az épület belsejében szolgálatot teljesítettek, kloroformmal elaltatták s erre tizenkét sinfein kitört a börtönből, de elfogták őket. A hárcban két rendőr meghalt.

10 millió dinárral csökkentik az állam januári kiadását.

— A „Torontái” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, dec. 5.

A miniszterek pénzügyi bizottsága ma délelőtt ülést tartott. Dr. Kumanudi pénzügyminiszter bejelentette a bizottságnak, hogy a kormány az 1922. év január havára előirányzott állami kiadásokat 10 millió dinárral redukálta.

A bizottság ezután megvitatta ezt

a kérdést és egyetértett abban, hogy különösen a személyi kiadásokat kellene apasztani. A bizottság egyes tagjai azután javasolták az agrárreform, erdő-, posta- és távírda- és a szociálpolitikai minisztériumok beszüntetését.

A bizottság tovább fogja folytatni ez irányban tanácskozásait.

Bünvádi feljelentés a fedezetlen bankjegyek miatt.

— A „Torontái” tudósítójának távirata. —

Gratz, dec. 5.

Ude János egyetemi tanár a politikai élet kiválóságaival beadványt intézett az államügyészséghez, amelyben kijelentik, hogy a fedezetlen bankjegyek miatt ők vagyoni jogi kárt szenvednek és így

bünvádi feljelentést tesznek mindazok ellen, akik felelősek a fedezetlen bankjegyek kiadásáért, mert ezt nyilvánvaló csalásnak látják. A feljelentés Ausztriának az utóbbi években folytatott szociáldemokrata gazdálkodása ellen irányul.

Nem tartják be a maximális árakat.

— A „Torontái” tudósítójától. —

Beeskerek, dec. 5.

Közel három hónapja, hogy elrendelték az élelmiszer és közszükségleti cikkek maximálisát. Akkoriban számos érveléssel igyekeztek bizonyítani szelvény-hosszában a maximális előrelátható sikertelenségét és példának az ezerkilencszázötvenhétbeli ármegállapítás diételen és értelem nélküli rövid élete után bekövetkező csunya halálát hozták fel, mely élénken dokumentálta azt, hogy semmi más nem szoríthatja le az árakat, mint a szabad kereskedelem. A maximális — ez alkalommal bebizonyosodott — ellenkezőleg az általános drágulást, a zugkereskedelem felburjánzását, a tisztességtelen spekulációt idézi elő és kénytelen-kelletlen a vásárlókat is sokszor az árdrágítók büntetésévé, bünpalástolójává teszi.

Hiába a végrehajtás minden szigorú, hiába a kemény bírság és elzárási büntetés, a kofák, a kereskedők fizetnek és elrejtik áruikat, maximális áron felül pedig elszállítják vagy titokban eladják jóismerőseiknek, akikről tudják, hogy nem tesznek feljelentést. Végül mégis csak a vásárló közönség unja meg a keserves bevásárlást és minden darab élelmiszercikk után az órákhoz tartó szaladgálást, örül, ha hozzájut bármily áron az ételekhez szükséges nyersanyagokhoz, de hogy tesz feljelentést. Így hajtja aztán a szegény kizsákmányolt vevő, saját maga, a maximális sikere ellen és az eladó malmára a vizet.

Beeskereken is, mint mindenütt, teljes esőddel járt a maximális. A piaconról eleinte eltűnt minden élelmiszercikk — most azonban már újra a régi képét öltötte fel. Minden

kapható, de csak a legritkább esetben maximális áron, azon felül minden mennyiségben vásárolható élelmiszercikk. A kofák, a vásárló egy-egy szerényen elhangzott maximálisra célzó kijelentését vállvonogatva veszik tudomásul és halál sem akarnak a régi árak megtartásáról.

Ilyen körülmények között, bizony megesik, hogy egy-egy cikkért háromszor-négyszer annyit is elkérnek, mint amennyi a normális ára. A tojás darabjéért például, melyet két koronára maximáltak, nyolc, sőt tíz koronát is elkérnek, a tej literjéért pedig hat korona helyett nyolcat követelnek. Ugyancsak drágábban számítják a tejfölt, a turót, a vaját és csaknem az összes élelmiszercikkeket.

A piacon pedig pontosan megállapított árakkal, telenyomatott árjegyzékek lógnak, a maximális bírság ezerdináros bírságokat és többnapos kemény elzárásokat ró ki a szegény kofára, — aki másnap a hivatalos árjegyzék alatti standján vígan számítja bele a bírságot a jó drága portékájába. A vevők pedig szidnak és vesznek.

Benin Stevan országgy. képviselő interpellációja a szerb-román határrendezés ügyében.

— A „Torontái” tudósítójától. —

Beeskerek, dec. 5.

A szerb-román határrendezés a döntés stádiumába került. A két állam között folyó tárgyalások még nem fejeződtek be s ezért végleges megállapodásról nincsen szó. Értelhető tehát, hogy különböző hírek kerültek forgalomba. Allitól

olyan megegyezés készül, hogy Románia bizonyos ellenszolgáltatások fejében Bánátról több községet kap az SHS állam rovására. Ebben az ügyben most Benin Stevan, a becskerek-i választókerület képviselője interpellációt intézett a kormányhoz és hivatalos nyilatkozatot kér a Romániával való határmegállapítás kérdésében. Az interpelláció szövege a következő:

Kormányelnök ur!

Folyó évi március hó 17-én az alkotmányozó nemzetgyűléshez a királyi kormány elnökségéhez interpellációt nyújtottam be a Romániával szemben való határmegállapítás ügyében, mely annakidején nem került napirendre. Közben a határbizottság is elkezdte munkáját, amikor is a lakosság körében izgatott hírek kezdtek keringeni, hogy a mi Bánátrunkból bizonyos területek Románia királyságának fognak átengedtetni, különösen a határmenti falvak: Óbéd és környéke, Zsombolja és a zsomboljai vasuti vonal az összes ott lévő falvakkal, melyeket kizárólag a mi népünk lakja, mint pl. Szerb- és Horvat Klarija, Horvat Keesa, Szoka, Csenej, Veliki Gaj és mások. Emiatt van szerencsém a kormány tekintetes elnökségéhez a következő interpellációt benyújtani:

1. mely elvek szerint végzi a bizottság munkáját a határmegállapítás kérdésében?

2. miképp gondolják megóvni és biztosítani népünk és államunk érdekeit, mely követeli, hogy királyságunkhoz visszaesotoltassék mindazon terület, mely nagyjában szerb, horvát és román lakosság által van benépesítve, de amely a mi területünkkel együtt egy természeti és gazdasági egységet képez, hogy ezáltal a mi bánáti városainknak: Velika Kikinda, Zsombolja, Veliki Beeskerek, Vrsac és Bela Crkvának a szükséges gazdasági háttér és vasuti összeköttetés biztosították és emellett, hogy a mi részünkről a szerbek által lakott területek át ne engedtessenek?

3. Szándékában van-e a királyi kormánynak, mielőtt még Bánát határai ügyében véglegesen nem dönt, az egész anyagot hozzájárulás végett a szkupstina elé hozni.

Kérem, hogy ez interpelláciomat, mint sürgősét, a napirendre tűzzék.

Beograd, 1921 december 3.

Benin Stevan s. k. képviselő.

Torontái- és Temesvármegyei lakosságát érthető izgalomban tartják a határrendezésről szóló különböző hírek. Mindenesetre helyes volna, ha ebben a kérdésben megnyugtató kormánynyilatkozattal vetnének véget a gazdátlan mendedmondásoknak.

INTERNATIONAL BIOSKOP

AZ ORIENT-SZÁLLÓBAN.

Kedd, dec. 6-án 6 és 8 órakor.

A jelenkor leg-nagyobb filmje!

VI-ik rész.

Csütörtökön és pénteken: CEZARINA VII. rész.

Cezarina

— A milliárdos asszony. Dráma 5 felvonásban. —

(vagy a világ urnöje).

Főszerepben Mya May

Rendes helyérek mellett.

Szerda, dec 7-én 6 és 8 órakor.

ór

HIREK

A kulturregylet matinéja. A Torontálvármegyei (Bánati) Magyar Közvelődési Egyesület f. hó 11-én, vasárnap délelőtt 11 órai kezdettel a veliki becskerekai Kaszinó-társulat nagytermében matinét rendez, amely alkalommal dr. Borsodi Lajos most sajtó alatt levő „Kirákat” c. munkájából fog felolvasni részleteket. A felolvasáson kívül lesznek zeneszámok is, úgy hogy a matiné nívósan élvezetesnek ígérkezik. A részletes műsört legközelebb adjuk.

Eljegyzés. Licht Rózsikát, Licht Jakabnak, az itteni „Unio” Kereskedelmi r.t. vezetőjének leányát eljegyezte Gergely Miksa gabonakereskedő Turskakanjizsa. (Minden külön értesítés helyett.)

Sport-bál a Club kávéházban. Szombat este zajlott le a Club-kávéházban a Slávia (Vasas) sportegyesület bálja. Este kilenc óra tájban már egészen megtelt a kávéház nagyterme a közönséggel és a közkedvelt Petrovity Bózsó muzsikája mellett vígan roptá a fiatalság reggelig a táncot. Éjfélkörül az élmes rendezőség kabarét rögtönzött, melyen Lederer József főrendező konferált. Csányi László és Róth Béla mulattató kuplékat és monológokat adtak elő. Petrovity Olga pedig egy gyönyörű dalt énekelt, nagy sikerrel. Utána szépségverseny volt, melynek első díját, Horváth Géza szücs remek ajándékát, egy értékes sziliszkin karmantyut Wahl Ignácé, második díját, egy díszes levelezőlap-albumot pedig Lafleur Ilonka nyerte. A mulatságon amerikai árverés és konfettisáta is volt. A tánc a legjobb hangulatban kiválóan virradatig tartott.

Talált kasszakules. Két kasszakulesot találtak. Elvesztője átveheti Andrievity rendőrkapitánynál a rendőrségen.

Stagnálnak a járványok. A tegnapi orvosi statisztika szerint huszonegy vörheny- és kilenc tifusz-beteg van Beeskereken. A tifusz tehát határozottan enyhül, a vörheny pedig stagnál.

Dr. Efremidis visszaérkezett Veliki Beeskerekre és rendelését némi betegek részére újból megkezdte naponta d. u. 1-3 és 6-7 órák közt a Daun-féle házban (Gimnázium-utca).

A kereskedelmi iskolai tanulók bizonyítványa. Az állami felsőkereskedelmi iskolában az első harmadévet november harmincadikán fejezték be. Az iskola igazgatósága figyelmezteti a szülőket, hogy gyermekeiktől követeljék az első évharmad-értesítőt, mert ezeket a növendékek már megkapták.

Atutalások, hitellevelek és csekkek az összes bel- és külföldi piacokra, valamint valutabiztosítások árúkövetelre kaphatók — a beogradi pénzügyminisztérium felhatalmazása alapján — a Szerb Szövetkezeti Bank H.-T. fiókjánál (Srpska Zadrugna Banka D. D.), Veliki Beeskerek. — Telefon 43. és 47.

Ezerkétszázötven millióba került a bécsi forrongás.

— A „Torontál” tudósítójának távirata. —

Wien, dec. 5.

Schober kancellár a csütörtöki wieni eseményekről a következőképpen nyilatkozott:

— A rombolások közvetlen teteseinek csakis azokat a kétségbeesett bűnös elemeket kell tekinteni, melyek minden nagyvárosban megtalálhatók.

A beszélgetés során a kancellár ismét a külföldi hitelsegítségét sürgette és kijelentette, csak egyesült erővel védhetik meg Ausztriát. Csak ily módon maradhat meg Ausztria és Wien Középeurópa rendjének tényezője.

Wien, dec. 5.

Itteni ententekörökben feltűnt, hogy a csütörtöki példátlan rombolásnak még aznap éjjel ugye vége szakadt, mintha az éhező nép forradalmi dühét egyszeriben elválták volna. Valóban, a csütörtöki pusztítás úgy fest, mintha titkos jelre kezdődött és titkos jeladásra végződött volna. Wienben ezek szerint föltalálták a kormányozható forradalmat. Egész nyíltan arról beszélnek, hogy bizonyítékok vannak arra, hogy a csütörtöki rombolást maga az osztrák kormány rendeztette a wieni szociáldemokratákkal azért, hogy a régóta esedékes külföldi kölcsönügyek lebonyolítását siettesse. Tudvalévő dolog, hogy Ausztria léte vagy nemléte függ az entente segítségétől. Gyors és kiadós pénzügyi támogatás nélkül nem tudja a telet sem meguszni Ausztria, érdeke volt tehát az osztrák kormánynak, hogy

a wieni ententeképviselők előtt a segítség sürgősségét kézzelfoghatólag bebizonyítsák. Van olyan fölfogás, hogy még a wieni ententemissziók tagjainak levetkőztetését is előzetesen megállapított terv szerint hajtották végre, hogy ezeknek a diplomatáknak rémült jelentései fölébresszék az ententekormányok lelkiismeretét. Európa kéregetői tehát számításból zavarogtak és fosztogattak — arról aztán már az osztrák kormány nem tehet, hogy a magasabb célokról mit sem tudó tömeg a pusztítás a vandálokra emlékeztető avatottsággal és alaposzággal hajtotta végre, ugyanarra, hogy a tervezett szállóbeli lármázás közel kétszáz előkelő szállónak, kávéháznak és üzletnek teljes elpusztítására vezetett.

Wien, dec. 5.

Hivatalosan megállapították, hogy a forrongó tömeg százhetvennégy üzlethelyiséget fosztott ki. A fosztogatásból, rongálásból eredő kár hozzávetőlegesen 1250 millió, ebből 450 millió csak az ablaküvegekre esik. Több kávéház, köztük a Sacher végleg bezárt, mert nem képes a helyreállítás költségeit viselni. A Sacher kára például nyolcvan millió korona.

Wien, dec. 5.

A rend teljesen helyreállt. A károsultak a kormánytól kártérítést követelnek. A kormány kijelentette, hogy hajlandó az exszisztenciájukban veszélyeztetettek segélyezését gondoskodás tárgyává tenni.

Napvilágra kerülnek a török hódoltság okiratai.

A Magyar Történelmi Társulat érdekes vállalkozásai.

A Torontál wieni szerkesztőségétől.

Wien, dec. 5.

A wieni eszásári titkos levéltár lakatai lehullván, sok érdekes történelmi és külpolitikai dokumentum került már nyilvánosságra. A magyar történettudósok nagy szorgalommal ássák ki a magyar történelemre vonatkozó megsárgult pergamenteket és számos szenzáció várja megjelenését. Az érdekes okiratokat a Történelmi Társulat fogja kiadni. Domanowszky Sándor egyetemi tanár, aki hosszabb idő óta végez már kutatásokat a wieni levéltárban, a legközelebb nyilvánosságra kerülő leletekről a következőket mondotta:

— A Történelmi Társulat mindenek előtt a törökuralom külpolitikai vonatkozású aktáit fogja kiadni. A külpolitika emlékeinek gyűjtésére eddig igen kevés súlyt fektettek, ezt a hiányt azonban pótolni akarjuk. A külpolitikai emlékek kiadását a török hódoltság aktáival kezdjük meg. Az első gyűjteményt Székfi Gyula állítja össze.

Ebben lesznek a konstantinápolyi orátorok jelentései, a Ferdinánd-korabeli török-magyar tárgyalások anyaga és a követek jelentései. Igen érdekesek a velencei követek jelentései, mert Velence akkor élénk figyelemmel kísérte Magyarországot állapotát. Ezek feldolgozása már megkezdődött, de a munka, sajnos, félbeszakadt, mert az olaszok a Wienben volt anyagot a békeszerződésre hivatkozva, Velencébe vitték és oda a magyar tudósok a valutáris különbségek miatt egyelőre nem mehetnek. Általában pénzügyi kérdések igen hátráltatják a munkát és ezért úgy igyekeztünk a kérdést megoldani, hogy a szerzetesrendek külföldi házai egy-egy magyar tudóst befogadjanak és az ott dolgozhasson. Szóval a magyar történetírás ismét klastromokban készül, akáresak a középkorban.

Igy jutott ki Szittyay páter Simoncásba, ahonnan II. Rákóczy Ferenc hét ismeretlen levelét hozta magával. Holub János a párisi Archiv Nationalban és a külügyi levéltárban dolgozott a múlt évben, a múlt héten azonban ismét Párisba utazott. Szittyay páter rájött arra, hogy a simoncasi levéltár egy része, többek között igen értékes magyar vonatkozású anyag a Napoleoni há-

boruk idején Párisba került. Ez magyar tudós még nem látta. Szittyay felfedezte ennek az anyagnak a lajstromát és ebből megállapítható, hogy ott igen fontos adatok vannak Zápolya János korára vonatkozólag. Ezt az anyagot vizsgálja át Holub Párisban és onnan átmege Brüsszelbe is, hogy kutatásait ott kiegészítse. Általában a munka mindenütt serényen halad előre és remélhető, hogy néhány éven belül a Történelmi Társulat befejezheti, a magyar történelemre vonatkozó rendkívül érdekes leletek kiadását.

Sport

Vasárnapi budapesti eredmények. Az elsőosztályu bajnokságok tegnapelőtti fordulójára nem hozott különösebb meglepetést vagy szenzációt. Csak a papirformára cáfolt rá pár csapat. A VAC-nak például multkori nagy győzelme után erősen kellett volna vernie a Vasasokat. Ezuttal megelégedett eldöntetlenül is. Pozícióját csak megerősítette az UTE, a most már Jeny nélküli játszó KAC fölötti biztos győzelmével, sőt erős riválisa az előtte lévő egyesületeknek. Megingott veszített esatája után a MAC is, helyét már csak ideig-óráig tarthatja. A nagy izgalmat ígérő főiskolai csapatok harcából a MAFC került ki győztesként.

Részletes eredmények: MTK—Kecskeméti AC = 3:0 (1:0). — VAC—VASAS = 0:0. — TTC—TÖREKVÉS = 2:0. — UTE—KAC = 2:0 (2:0). — III. ker.—MAC = 1:0 (0:0).

II. oszt. eredmények: NSC—ZUGLO = 1:0. — UTSE—ÉKSZERESZEK = 1:0. — „33” FC—TÖREKVÉS = 2:0. — MAFC—BEAC = 2:1. — URAK—KAOE = 0:0. — ETC—OTE = 2:1. — BAK—RTK = 1:0.

Minden német gyárban dolgoznak.

Ahol nincs munkátlan. — Anglia nem tud versenyezni Németországgal. — Amerikát is gazdasági válság fenyegeti.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Berlin, dec. 4.

A márka kedvezőtlen árfolyama versenyképessé teszi, sőt monopóliálja a külföldi piacot a német gyártmányok számára, úgy hogy a németeknek ipari terményeik elhelyezése nem okoz gondot.

A belföldi nyersterményeket fel dolgozó gyárak szünet nélkül dolgoznak. Háromszor nyolc órás turnusokban dolgoztatják a munkásokat és ennek tulajdonítható, hogy Németországban a munkáshiány fogalma ismeretlen. Ez nemcsak azért fontos, mert a német köztársaság állami és városi költségvetéseit nem terheli a munkátlanok kötelezőszerű támogatása, hanem erősen bénítja a másik két hatalmas ipari állam: Anglia és az Egyesült-Államok ipari életét.

Ékszereket, órákat, varrógépeket

karácsonyi és ujévi ajándékokul

legolcsóbban lehet beszerezni

2111

GRÜNFELD ARMIN

Órák, ékszerész- és varrógépüzletében Vel. Beeskerek (a Nagyhid mellett). Olcsó árak! Nagy választék!

Angliában a gyárak kénytelenek üzemeiket állandóan redukálni. Mind kevesebb és kevesebb munkást képesek foglalkoztatni. A munkástanok száma napról-napra ijesztő mértékben növekszik és máris komoly gazdasági válság fenyeget. Érdekes statisztikai adat, hogy Anglia a németektől befolyó hadikárpótlásból a jelenleg kimutatott munkanélkülieknek csak egy ötödét tudja ellátni, míg négyötödét saját terhére kénytelen támogatni. Angliában az utóbbi időben a piaci árak lényegesen csökkentek ugyan, de ez csak a mesterségesen leszorított munkabéreknek tulajdonítható, viszont a munkanélküliek ellátására fordított összeg, amely előbb-utóbb a közterhek emelésében fog mutatkozni, kimaradhatatlanul maga után vonja az árak emelkedését.

Az egyik oldalon áll tehát Németország teljesen kihasznált ipari termelése munkástanok nélkül; a másikon pedig Anglia jelentékeny improduktív költséggel és a munkástanok ijesztően gyarapodó tömegével.

Az az aggodalom tehát, hogy a márka kedvezőtlen árfolyama következtében a nyerstermények importja megdrágul és így a német ipari cikkek drágábbak lesznek, csak részben áll meg. Ugyanis Németország a külföldi nyerstermények behozatalára alig szorult rá, de még ez esetben is, tekintve a márka belső értékét, mely a külföldi viszonylatnál jóval magasabb, még mindig olcsóbb munkabérral dolgozik, mint a versenyképes államok. A gyártásnál mutatkozó munkabérekülönbség előnyeinel fogva tehát minden cikknél feltétlenül versenyképes.

A dollár tulmagas árfolyama az Egyesült-Államok ipari üzemeiben okoz komoly zavarokat. Ennek számszerű bizonyossága, hogy míg a háború előtt Amerika egész kivitelének tizenhat százalékát Németországban tudta elhelyezni, addig ma Amerika kivitele Németországba a minimumra csökkent.

Ez annál súlyosabban érinti az Újvilágot, mert már is üzemszünetes mutatkozik odaát is és ezzel kapcsolatosan a munkanélküliek száma is roppantul növekedik az állam, illetőleg a népesség terhére.

A szerkesztőség telefonja 281.
A kiadóhivatal telefonja .. 21.

Krumenacker István
nyug. vasuti főfelügyelő 2177
vállal fuvarlevél felülvizsgálást és vasuti szállítástól eredő mindennemű visszereseteket (hiányok, sérülések és határidő túllépések).
Fogad délelőtt 10-12 óráig.
Vel. Becskerek, Etvesova u. 5.

Az allami sorsjáték III. oszt. sorsjegyei első húzás hozta megérkeztek
és kaphatók 2178
Radevanović és Pavlović
fűszerkereskedésben, Veliki Becskerek
Telefon 194 Telefon 194

Bosznai 1921 évi termésű legjobb

LEKVÁR (SZILVAIZ)

nagyobb mennyiségben érkezett.

Előnyajánlattal szívesen szolgálunk.

Özv. Guttman Jakabné és Fiai
Veliki Becskerek, (Zsitni trg) Buza-tér.

Ládás és zárt szilva már van, dió és kék-mák a napokban érkeznek!

1596

Megkezdődött a karácsonyi vásár!

Mindenkinek tudnia kell, ha csak nem ellensége önmagának, hogy az egyetlen konkurrencián nélküli cipőgyár a

Bata

Millió és millió ember nisel kizárólag „Bata” cipőt, mert ezek elegánsak, erősek és olcsók. Eredeti gyári áron kaphatók a

Bata

cipőkereskedésben Veliki Becskerek, Alexandrova (Fő) utca.

Egy pár

Bata

cipő két pár másféle cipővel felér!

Alkalmi vétel!

Veliki Becskerek város közepe fekvő, modern gépekkel és berendezéssel felszerelt jóforgalmu

mozi más vállalkozás miatt eladó.

Bővebb felvilágosítást a „Torontál” kiadóhivatala nyújt. 2144

Egy hat üléses „Fiat”-autó

teljesen jókarban, jutányos áron azonnal eladó. — Cim a 2152 „Torontál” kiadóhivatalában

Szrpszka Poljoprivredna Banka D. D.-nél kapható:

Mindennemű rafinált amerikai gépolaj, nyersolaj, azonkívül benzin, rafinált petróleum, kátránypapír, tüzelőfa, bodnárfa, szén, kocsikenőcs (prima) 25 kg-os ládában, zsirszóda 128%, saját téglagyárban készült mindennemű téglák és fedőeserép. A téglagyár a szállításra a legkedvezőbb helyen van, mert a Béga mellett és a vasútállomás közelében fekszik. 394

Teljesen modern ebédő

márványlapokkal és tükörökkel, 8 valódi bőrszékekkel, egészen új használati állapotban eladó. Megtekinthető Zsitni trg (Gabona-tér) 9. sz. 2176

Eladó vaskályha.

egy teljesen jó állapotban levő Megtekinthető Veresmartiova (Uri) utca 267 szám alatt. 1918

Eladó:

- 1 db nagy légkazan kézihajtásra teljesen felszerelve, vendéglősök részére.
- 1 db (Centrifugal) körforgószivattyú, majdnem új, 8 belátmérőjű, 8 méter ontottvas csövekkel, 2 db könyök és szivókosárral
- 1 db forgatható (Kühne-féle) szivattyú 2" szivócső részére
- 1 db dugattyú nélküli diaphragma (membran) szivattyú emelőhajtásra, építési vállalatok részére, 3 méter gummitömlő és szivókosárral.
- 1 db eredeti Hornyák-féle 1 1/2 HP autómotor vasalapon felszerelve, kisebb üzemre használható.
- 30 db jókarban levő benzinhordó
- 1 db 6 méter 50 m/m transmisiós, különféle méretű szíjkorongok, öreg forcsók.
- 1 db fürdőszobához való előmelegítő kazán, zuhany és kifolyócsapokkal.
- 1 db fekvő kukoricamorzeoló járgány- vagy gőzhajtásra.
- 1 db alsónalombó emelőkészülék, 3 db malomhoz való felvonó, 1 db szíjvezető görgő, egy db Cormick Duplex-daráló erőhajtásra, 2 db transzportcsiga, 2 és 3 méteres, 1 db vízi transzportcsiga, 2 méteres. 2167

CSÓKÁS ANTAL gépjavitó-műhelye
Vel. Becskerek, Knez Milotina (Nicky) u. 4.

BEOGRADI ÜGYVÉD

J. M. Ovadia
Kralja Milana 9 szám, az udvarban
Interveniál a hatóságoknál minden ügyben. Levelez magyarul, szerbül, németül, franciául és olaszul. ☎ Telefon 1548

Gyorsírásban jártas
tisztviselőt vagy tisztviselőnőt
azonnali belépésre keres helybell fakeskedő cég. 2174

Ajánlatokat „Szorgalmas” jellegre a „Torontál” kiadóhivatalába kértünk.

Ügyes segéd

kézműáru szakmába, ki a szerb, magyar, német nyelvet bírja és önállóan vevőket kiszolgál, azonnal felvétetik
Csak perfekt emberek ajánlkozzanak. 2187

Cúcs János divat- és kézműárukereskedése, Veliki Becskerek, Alexandrova (Fő) utca

Hirdetések

felvétetnek a :
TORONTÁL
kiadóhivatalában